

2013-03-04

Olle Nordell

Verksamhetsberättelse för 2012

Saxån-Braåns vattenvårdskommitté har under året bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter	Suppleanter	Miljönämnd
Bo Lindblom vice ordf.	Bengt Andersson	Eslöv
Per-Göran Andersson	Stig Balling	Kävlinge
Peder Weibull ordförande.	Bjarne Andersen	Landskrona
Charlotte Wachtmeister	Christer Laurell	Svalöv

Mattias Andersson från Kävlinge har deltagit en del av året.

Arbetsgruppen har bestått av följande tjänstemän:

Representant	Ersättare	Miljöförvaltning
Anna-Carin Linusson	Birgitta Karlsson	Eslöv
Patrik Lund bitr sekr	Lars Johansson	Kävlinge
Högni Hansson sekreterare.	Olle Nordell	Landskrona
Jacob Levallius	Tommy Samuelsson	Svalöv

I arbetsgruppens och kommitténs möten har även Pardis Pirzadeh från Länsstyrelsens vattenenhet samt Johan Krook, och Birgitta Bengtsson från Ekologgruppen i Landskrona AB deltagit.

Årsmöte

Årsmötet hölls den 28 mars 2012 i Landskrona. Olle Nordell redogjorde för 2011 års verksamhetsberättelse och innevarande års verksamhetsplan. Till ordförande i kommittén till nästa årsmöte valdes Peder Weibull, Landskrona och till vice ordförande Bo Lindblom, Eslöv. Till sekreterare till nästa årsmöte utsågs Högni Hansson, Landskrona och till biträdande sekreterare Patrik Lund, Kävlinge. Ordföranden och sekreteraren utsågs att teckna kommitténs firma.

Vårsmöte

Vårsmötet hölls den 28 maj på Öresunds golfklubbs restaurang. Till vårmötet inbjöds representanter för myndigheter som hanterar vattenfrågor, natur- och miljöorganisationer, byalag, lantbruksorganisationer och sportfiskeföreningar. Kommitténs verksamhetsberättelse för 2011 och verksamhetsplan för 2012 presenterades. Ekologgruppen redogjorde för vattenkontrollen under 2011. Pardis Pirzadeh berättade om länsstyrelsens bekämpningsmedelsstudie i Skåne. Olle Nordell visade bilder och berättade om vattenvårdsåtgärder längs Saxån och Braån under de senaste 20 åren. Efter lunch genomfördes en exkursion till iordningställda vandringsleder längs Saxån vid Häljarp. Ett 20 tal personer deltog på vårmötet.

Postadress	Kontorsadress	Telefon	Telefax	Postgironr
261 80 Landskrona	Stadshuset Drottninggatan 7	0418-470 600	0418-470 603	1 23 45-5

Vattenråd

Under året har formerna för att inrätta ett vattenråd behandlats politiskt. Ett förslag till organisation enligt bilaga 1 har godkänts.

Vattendirektivet

Vattendirektivet har bedömt statusen och fastställt miljö kvalitetsnormer för så kallade vattenförekomster. I Saxån och Braån finns fem vattenförekomster.

1. Saxån: Välabäcken - källa
2. Saxån: Havet – Braån
3. Välabäcken
4. Saxån: Braån – Välabäcken
5. Braån

På SMHI:s vattenwebb (<http://vattenwebb.smhi.se/>) finns uppgifter om naturligt avgränsade delavrinningsområden i Saxån och Braån. Det finns 9 stycken delavrinningsområden. För varje delavrinningsområde finns information om markanvändning, markslag, dagvatten, enskilda avlopp mm. Modellberäkningar av olika källors påverkan finns för kväve och fosfor.

Vattenkontrollen 2011 (hela vattenkontrollen för 2012 redovisas på vårmötet i maj år 2013)

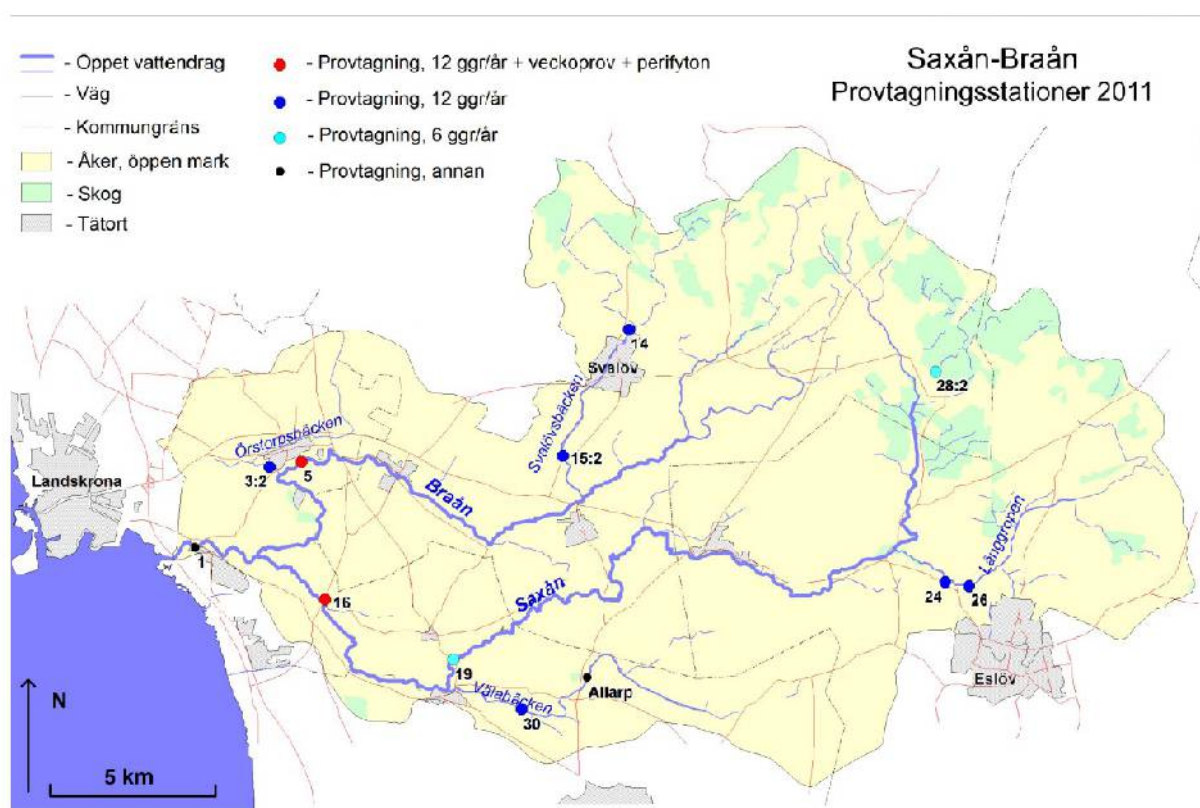
Vattenkontrollen omfattar månadsprovtagning av temperatur, pH, konduktivitet, syrgas, grumlighet, biologisk syreförbrukning, kväve och fosfor i 8 provpunkter. Dessutom tas veckoprover av kväve, fosfor och totalorganiskt kol i två punkter som blandas flödesproportionellt. Analyserna används för beräkning av vattendragets transport av dessa ämnen. Tungmetaller och bekämpningsmedel provtogs nära vattendragets mynning. En databas över utförd provtagning finns på kommitténs hemsida och uppdateras varannan månad. Under 2012 har en elfiskeundersökning genomförts.

Resultatet av vattenkontrollen under 2012 redovisas vid vårmötet i maj eftersom nödvändiga flödesdata från SMHI först levereras under mars månad. Ekologgruppen har utfört vattenkontrollen under 2012.

Utformningen av rapporterna för vattenkontrollen har diskuterats under året. Det har konstaterats att det kan vara motiverat att ha en kortare och mer pedagogiskt utformad rapport som vänder sig mer till den breda allmänheten som trycks upp. Grunddata och mer utförlig rapport kan finnas som pdf-fil på hemsidan. Vidare kan det vara motiverat med mer omfattande utvärderingar av vattenkontrollen med t ex tre års mellanrum.

Möjligheterna att ha en provtagningsstation för kontinuerlig provtagning av vissa parametrar har utretts (flöde, pH, grumlighet, konduktivitet och temperatur) och att ha möjlighet att se data online på en hemsida. Lämplig lokal kan Forsgård i Saxån vara efter att vandringshinder har åtgärdats.

Sammanfattning av vattenkontrollen 2011

Väder och vattenföring

Årsmedeltemperaturen i Svalöv 2011 var 8,3 °C, vilket är varmare än normalt och nederbördsmängden, 788 mm, var större än normalt. Medelvattenföringen vid Saxåns mynning var 3,6 m³/s, densamma som medelvattenföringen för åren 1973-2010.

Syretillstånd och biologisk syrgasförbrukning

Alla provpunkter, samtliga månader, visade på **syrgashalter** i klass 1-2, syrerikt till måttligt syrerikt tillstånd. Den **biologiska syrgasförbrukningen (BOD)** var oftast låg i vattensystemet, men något förhöjda värden registrerades vid enstaka tillfällen.

Ljusförhållanden

De högsta **grumligheterna** uppmättes framför allt i samband med högt flöde i januari. Baserat på årsmedelvärden, bedömdes vattnet vara starkt grumlat på tre provpunkter och betydligt grumlat på övriga.

Försurningstillstånd

Försurningsrisken inom området är liten, då **pH** under alla årets mätningar legat tydligt över neutralpunkten.

Näringstillstånd

I Örstorpsbäcken, pkt 3:2 noterades den högsta årsmedelhalten av fosfor, 136 µg/l, medan den högsta årsmedelhalt av kväve, 7800 µg/l registrerades i Välabäcken, (pkt 30). Årsmedelhalterna för **fosfor** 2011 var lägre än medelhalterna under de senaste tre åren för alla provpunkterna förutom Välabäcken (pkt 30) och Saxån vid Saxtorp (pkt 16). **Kvävehalterna** 2011 låg i allmänhet i nivå med eller över medelhalterna för den sista treårs-perioden. Ett undantag var Svalövsbäcken (pkt 14 och 15:2) där de var lägre. Beräknade trender för Saxån och Braån visar att det finns indikationer på sjunkande fosfor- och kvävehalter under tidsperioden 1980-2010.

Metaller

Metallanalys av vatten från Saxån i Häljarp visade på låga och mycket låga halter av alla analyserade metaller. **Metallanalyserna av vattenmossa**, som utplanterats på fem lokaler i vattensystemet, resulterade i mycket låga, låga och måttliga halter.

Bekämpningsmedel

Bekämpningsmedelsundersökningen i Saxån vid Häljarp (mars, maj-augusti och november) visade att summahalten av bekämpningsmedel var högst i juli (2,6 µg/l), då också flest antal substanser noterades. Totalt registrerades 36 substanser i bestämbar halt och 12 som spår (då halterna låg mellan detektionsgränsen och bestämningsgränsen).

Ämnestransport

Totalt beräknas 8,6 ton **fosfor**, 620 ton **kväve** och 750 ton **TOC** ha förts ut till Öresund via Saxån. Transporten av fosfor, kväve och TOC 2011 var lägre än medeltransporten för åren 1980-2010 (TOC, 1991-2010). **Arealförlusten** för hela avrinningsområdet under 2011 var 0,24 kg fosfor och 17 kg kväve per hektar. De högsta arealförlusterna i delavrinningsområdena beräknades för Örstorpsbäcken Välabäcken.

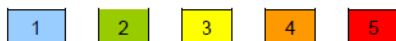
Kiselalger

Båda provtagningslokalerna där kiselalger analyserades – Braån vid Asmundtorp (5) och Saxån vid Saxtorp (16) – bedömdes ha **måttlig status** 2011, liksom 2007-2010. Surhetsindexet ACID visade att ingen surhetspåverkan föreligger. I Braån var 5,4 % av kiselalgsskalen missbildade 2011, vilket visar att någon form av miljögiftspåverkan (t.ex. bekämpningsmedel, metaller eller liknande) föreligger.

Bottenfauna

Föroreningspåverkan (enligt DFI-index) bedömdes vara *obetydlig* vid lokalerna i Saxån och Braån, medan den bedömdes vara *måttlig* på övriga lokaler. Tre lokaler i Saxån-Braåns vattensystem bedömdes ha *hög* sammanvägd ekologisk status och två lokaler bedömdes ha *god* status. Tre ovanliga snäckarter noterades i årets undersökning. Under perioden 1991-2011 kan positiva trender med ökande artantal de senaste åren ses vid lokalerna i Svalövsbäcken, Långgropen och Välabäcken. Positiva trender för föroreningsindexindex (fler renvattenkrävande arter/grupper och färre smutvattentålga) kan ses vid alla provpunkterna under tidsperioden. Tydligast är trenden för lokalerna i Saxån och Braån.

Klassning av vattenkvalitet

Tillståndsklass enligt Naturvårdsverket, rapport 4913: Naturvårdsverkets klasser anger vattenkvaliteten, där klass 1 anger ett bra eller önskat tillstånd och klass 5 anger ett dåligt eller oönskat tillstånd. Se vidare i metodiken, bilaga 3.

Syre, ljus, försurn, näring	Syretillstånd	Ljusförhållanden	Försurnings- tillstånd	Näringstillstånd arealkoefficient		Bottenfauna	
	min 2009-2011 Syrgashalt mg/l	medel 2011 Grumlighet FNU	min 2011 pH	fosfor Kg P/ha år	kväve Kg N/ha år	*dansk fauna index	**art- antal
14 Svalövsbacken	7,5	9,2	7,5	0,15	10		
15:2 Svalövsbacken	7,2	7,6	7,6	0,17	15	5	40
3:2 Örstorpsbäcken	8,0	5,0	7,7	0,42	19		
5 Braån vid Asmundtorp	7,3	7,5	7,0	0,21	15	7	33
28:2 bäck N Trolleholm	8,8	5,7	7,9	0,05	4		
26 Långgropen upp. Eslöv	6,2	5,2	7,6	0,14	13		
24 Långgropen ned. Eslöv	6,0	6,2	7,7			5	38
19 Saxån vid Annelöv	6,7	6,1	8,0	0,20	13		
Välåbäcken. Allarp						5	32
30 Välåbäcken	5,1	4,1	7,7	0,23	21		
16 Saxån vid Saxtorp	5,8	7,0	7,9	0,19	17	7	34

Dansk faunaindex är ett mått på djurens tålighet mot organiska/näringsrika föroreningar (lågt index anger stark föroreningspåverkan högt index anger svag föroreningspåverkan, klass 1-7). Artantal anges med antal taxa. ** Klassning av artantal; se tabell i bilaga 5.

Metaller i vatten	Koppar	Zink	Kadmium	Bly	Krom	Nickel	Arsenik	Kvicksilver
Provpunkt	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l
1 Saxån, Häljarp	2,25	1,71	0,011	0,22	0,07	1,19	0,728	<0,02

Metaller i mossa	Koppar	Zink	Kadmium	Bly	Krom	Nickel	Arsenik	Kvicksilver	Kobolt
Provpunkt	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS	mg/kg TS
15:2 Svalövsbacken	19,5	154	0,624	6,36	5,60	10,2	2,46	0,063	7,00
3 Braån ned. Asmundtorp	17,0	97	0,669	5,02	3,81	7,29	1,47	0,0482	6,05
24 Långgropen ned. Eslöv	24,3	228	0,896	10,4	8,83	19,0	3,29	0,0719	15,2
Välåbäcken. Allarp	20,5	153	1,06	8,37	6,90	14,5	4,08	0,0573	10,7
16 Saxån vid Saxtorp	17,8	102	0,741	6,78	6,98	11,7	3,04	0,0761	8,87
Refrensmossa	12,9	116	0,257	6,06	3,88	5,97	1,99	0,0452	11,1

Information

En enkel förklarande skrift om vilka mätningar som ingår i kontrollprogrammet för Saxån och Braån har utarbetats. Skriften förklarar vad de olika mätningarna visar för något och vilka värden som är ”bra” och vad som är ”dåligt”. Tanken är kontrollprogrammets mätningar ska kunna tolkas och förstås av alla.

Hemsidan har uppdaterats. Data från vattenkontrollen finns som en databas med möjlighet att få aktuella och historiska diagram över tillståndet. Aktuella månadsrapporter finns även tillgängliga på hemsidan.

Dammdatabas

En databas över alla anlagda dammar i avrinningsområdet har tidigare upprättats och har under nu gjorts möjlig att nå från Internet. Den innehåller data om totalt 280 objekt varav 84 är anlagda. Den totala ytan anlagda dammar uppgår till ca 66 ha. Dammdatabasen har kompletterats med bilder och består av en publik <http://www.saxan-braan.se/karta/saxan.php> och en intern del som kräver lösenord.

Informationsturer för skolklasser

Ingegerd Ljungblom har genomfört 12 exkursioner med drygt 400 elever och lärare. Platserna som besöktes var Häljarp, Asmundtorp, Dösjebro, Vallarna i Teckomatorp och Marieholm. Totalt har 1086 personer deltagit i exkursionerna.

Informationsturer för allmänheten.

Fyra informationsturer för allmänheten genomfördes vid Häljarp, Dösjebro, Vallarna (Teckomatorp) och Trollenäs. Totalt deltog 37 personer.

Saxån-Braån på Google Maps

Ett arbete med att presentera Saxån och Braån för allmänheten på Google Maps har genomförts. Följande lager finns tillgängliga vattendrag och våtmarkers utbredning 1812, 1912, 2000, meanderslingor 1912, delavrinningsområden med information, dikningsföretag och båtnadsområde.

Övrigt

Damm i Laddran

I ett LONA-projekt i Marieholm i området som kallas Laddran har en damm anlagts.

Fiskdöd och planktonblomning

Under augusti 2012 observerades död fisk i de nedre delarna av Saxån av fritidsfiskare. Vid ordinarie provtagning den 27 augusti i Häljarp var vattnet brunfärgat vid besöket och syrgashalten ganska låga (4,7 mg/l). Döda spiggar och abborrar observerades i kanten. Provtagningar i området visade på kraftigt varierande syrgashalter med höga halter på dagen och låga på morgonen. Vattnet var kraftigt brunfärgat och påminde om finfördelad torv. Stora ansamlingar av slö fisk observerades nära motorvägen. Det konstaterades att det brunfärgade vattnet berodde på en massiv planktonblom av en marin s k dinoflagellat kallad *Kryptoperidinium foliaceum*. Den förekom i ett mycket stort antal celler per liter. Senare observerades kraftigt rödfärgat vatten i Lundåkrahamnen nära Saxåns utlopp. Även här var det fråga om en massiv blomning av marina alger.

Inplantering av sällsynta nateväxter

I två dammar i Kvärlövs har de sällsynta natearterna bandnate och spetsnate planterats ut på försök. Projektet ingår i åtgärdsprogrammet för hotade natearter.

Vandringshinder

Under året har det genomförts projekteringar av åtgärder för att ta bort vandringshinder i Saxån.

Uppsatser och examensarbeten

En uppsats som rör Vattendirektivets 33 prioriterade ämnen har gjorts vid Lunds Universitet. Studien går igenom hur de olika ämnena har använts och var de kan förekomma i miljön. Studien är gjord av Sofie Sandin

Ekonomi

Budgetpost	Budgeterat	Utfall 2011
Årlig vattenkontroll, utökad provtagning av bekämpningsmedel, elfiske	340 000:-	376 203:-
Information: hemsida, dammdatabas, tryck mm. Exkursioner skolklasser	40 000:-	41 114:-
Åtgärder:	30 000:-	0:-
Övriga kostnader, vårmöte mm.		3 911:-
Summa	10 000:-	420 228:-
Kostnad per kommun (inbetalt)	105 000:-	105 000:-